

**О. Ю. Коваль**

викладач кафедри іноземних мов  
Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

**М. А. Лащенко**

викладач кафедри іноземних мов  
Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

## УПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Статтю присвячено технології змішаного навчання. Розглядаються поняття й особливості змішаної форми навчання. Змішане навчання дозволяє використовувати досвід здійснення традиційного навчання та доповнити його сучасними інтерактивними методами. Механізм реалізації концепції змішаного навчання передбачає створення комфортного освітнього середовища для студентів. Науково-технічний прогрес перетворив цифрові технології на ефективний інструмент навчання. Інноваційні технології кардинально змінили можливості викладачів іноземної мови в сучасному суспільстві, яким надаються необмежені можливості застосовувати засоби інформаційних та комунікаційних технологій у процесі навчання. Проводиться обґрунтування актуальності використання різних навчальних платформ для проведення онлайн-занять. Розглянуті особливості організації навчального процесу з використанням дистанційних освітніх технологій. Виявлено, що дистанційне навчання може використовуватись не тільки як вимушена міра в умовах карантину, але і як засіб модернізації системи навчання. Висвітлені недоліки та переваги дистанційної освіти.*

*У статті також представлені результати проведеного дослідження щодо висвітлення рівня задоволеності студентів дистанційною освітою. Зокрема, зосереджена увага на самостійній роботі студентів під час змішаної форми навчання. Приділяється особлива увага ролі викладача у процесі дистанційного навчання. Зазначено, що викладач повинен переосмислити свою роль у процесі навчання, підібрати доцільні методи та засоби онлайн-навчання, вмотивувати студентів до якісного й ефективного засвоєння нового матеріалу. Змішане навчання є цілеспрямованим процесом здобуття знань, набуття вмій і навичок у процесі аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі впровадження і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за наявності самоконтролю студента за часом, місцем, темпом навчання.*

**Ключові слова:** змішане навчання, дистанційне навчання, інноваційні технології, навчальні платформи, самостійна робота.

**Постановка проблеми.** У зв'язку з епідемією коронавірусу учасники освітнього процесу вимушені були перейти на змішану форму навчання. Змішана форма навчання передбачає як традиційну очну форму, так і дистанційну форму навчання. Завдяки стрімкому розвитку інформаційних та цифрових технологій перехід на змішану форму навчання не викликав особливих труднощів. Щоб змішане навчання було ефективним, викладачам потрібно ретельно спланувати навчальний процес, дібрати доцільні засоби навчання, організувати ефективну роботу зі студентами, вмотивувати до навчання онлайн, обрати необхідну платформу для навчання.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сутність змішаного навчання, переваги та недоліки, його компоненти, особливості та досвід використання розкриті в дослідженнях Є. Полат, О. Безлюдного, І. Щербань, О. Комар, М. Носкова, А. Шуплат та інших. Є. Полат розглядає дистан-

ційне навчання і як форму, і як одну зі складових частин усієї системи освіти. На думку науковця, дистанційне навчання – це форма навчання, за якої взаємодія вчителя і учнів, а також учнів один з одним здійснюється на відстані і відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, передбачають інтерактивність [6, с. 10]. Інші вчені вважають, що змішане навчання дає змогу ефективно поєднувати різноманітні методики очного навчання з онлайн-навчанням, що дозволяє індивідуалізувати початковий процес з урахуванням потреб та можливостей учасників навчального процесу [5, с. 93].

На думку О. Безлюдного, І. Щербань, О. Комар, змішане навчання допомагає студентам удосконалити мовленнєві навички на заняттях з англійської мови шляхом перегляду відео онлайн за участі

носіїв мови; працювати в індивідуальному темпі завдяки використанню персональних пристроїв; дозволяє користуватися сучасними комп'ютерними програмами; дає студентам можливість освоїти розширений курс (додатковий матеріал) та отримати результати тестових завдань онлайн; надає можливість ділитись думками зі своїми одногрупниками на форумах [1, с. 96].

Незважаючи на те, що змішане навчання є досить популярною формою роботи, методики проведення занять за такою формою потребують подальшого вивчення.

**Мета статті** – висвітлити та проаналізувати сутність, переваги та недоліки, моделі технології змішаного навчання під час викладання іноземної мови.

**Виклад основного матеріалу.** Модель змішаного навчання складається з очного навчання, онлайн-навчання та самостійного навчання. Очне навчання є традиційною моделлю освіти, за якої заняття проводяться в навчальних аудиторіях зі взаємодією «викладач – студент». Онлайн-навчання здійснюється на відстані, за допомогою відеоконференцій. Кожен викладач може обрати ту чи іншу платформу, яка, на його погляд, не викликає труднощі в користуванні. Натепер є безліч сервісів, які можна використати для проведення онлайн-занять під час дистанційного навчання. Серед них такі:

1. Zoom – сервіс для організації онлайн відеоконференцій, який максимально пристосований для навчання дистанційно. Ця платформа дозволяє не тільки проводити відеоконференції, але й записувати їх; демонструвати наочні матеріали зі свого комп'ютеру іншим учасникам конференції; вести переписку й обмінюватися навчальними матеріалами в чаті. Конференції можна планувати заздалегідь, запрошувати інших учасників за допомогою посилання. Учасники можуть використовувати як комп'ютер, так і планшет або смартфон для того, щоб приєднатися до конференції. Єдиним недоліком конференцій на платформі Zoom є те, що в безкоштовній версії конференція може тривати не більше 40 хвилин. Щоб вирішити ці проблеми, треба придбати інший тарифний план: «Професійний», «Бізнес» або «Підприємство».

2. Google Meet – інша послуга для відеоконференцій. На відміну від Zoom, конференція може тривати не більше 60 хвилин. Щоб скористатися цим сервісом, учасник повинен обов'язково мати обліковий запис Google. Деяких функцій, як-от запис конференції, контроль учасників, у безкоштовному плані Google Meet немає.

3. Skype – інша популярна платформа для онлайн-викладання. Можливостей Skype досить для потреб онлайн-навчання. Можна давати пояснення та ставити запитання, надсилати файли, переписуватися в чаті, показувати презентації,

відтворювати аудіо і відео в режимі демонстрації екрана, надсилати смайли, короткі анімовані кліпи, проводити опитування. Викладачу і студенту не треба виконувати складних технічних дій та витратити час на навчання роботи у Skype.

4. Kahoot – це навчальна платформа, за допомогою якої можна проводити інтерактивні заняття, перевіряти знання студентів онлайн-тестуванням. У процесі онлайн-уроку або заняття досить важко утримувати увагу студентів під час пояснення матеріалу. Тому можна не просто розповісти тему із презентацією, а підготувати тест Kahoot і активізувати діяльність студентів невеликими паузами із цікавими запитаннями в тестовій формі за темою. Тестування студенти можуть проходити індивідуально, а можна створити змагання, де за швидкість і правильність відповідей учасники отримують бали.

Ефективність дистанційного навчання залежить не від технічної платформи онлайн-навчання, а насамперед від взаємодії викладача зі студентами, правильно організованої самостійної роботи, зворотного зв'язку та вмотивованості студентів. Під час дистанційного навчання значно збільшується частка самостійної роботи студентів. Під час дистанційного навчання у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного особливу роль в організації самостійної роботи відіграє освітній портал. На порталі студенти підключені до різних навчальних курсів, дисциплін, які вивчаються протягом семестру. До складу начального курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» входять такі структурні елементи:

- 1) новини;
- 2) робоча програма;
- 3) опис практичних занять до кожного змістового модуля;
- 4) тематичні контролі (містять тестові завдання до кожного практичного заняття);
- 5) підсумковий контроль із дисципліни.

Якщо студент із будь-яких причин пропустив практичне заняття, то на освітньому порталі він із легкістю може знайти завдання, які потрібно відпрацювати. Виконані завдання студент може завантажити на портал або надіслати викладачу на електронну пошту. Тестові тематичні контролі є обов'язковими до проходження.

Самостійна робота як вид навчальної діяльності ефективна, якщо вона є систематичною, з постійним контролем із боку викладача – відповіді на контрольні або тестові питання, перевірка виконаних індивідуальних завдань.

До недоліків дистанційного навчання можна віднести неналежний контроль із боку викладача. Відеоконференція не дає змоги простежити самостійність виконання студентами контрольних завдань. Дуже часто студенти користуються інтер-

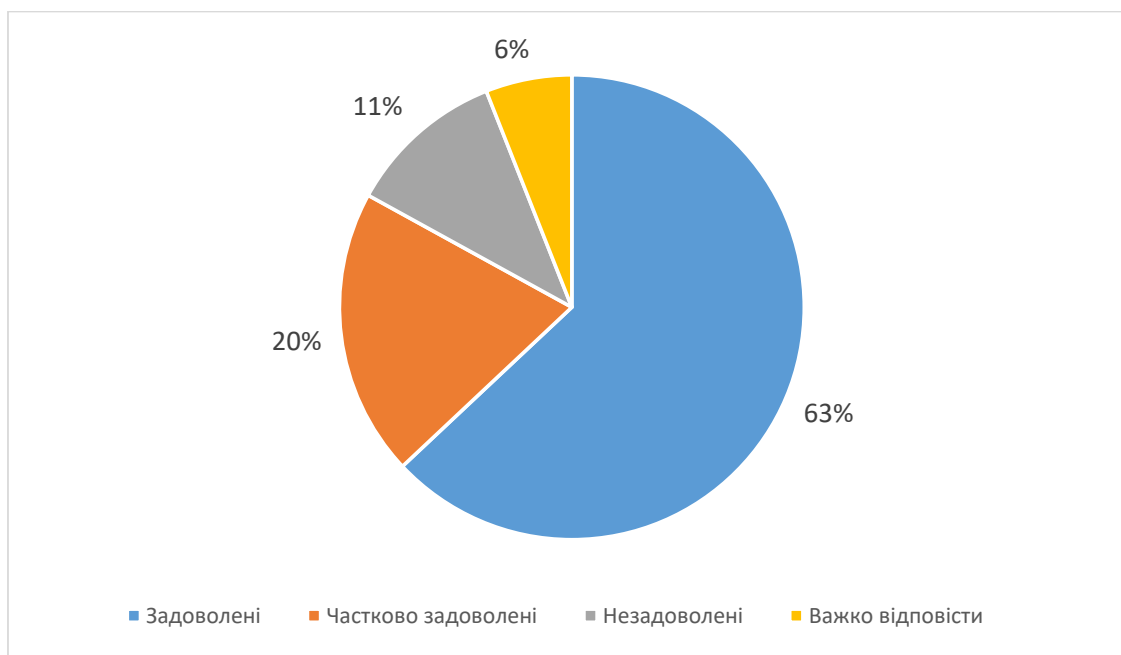


Рис. 1. Розподіл відповідей студентів щодо задоволеності дистанційною освітою, %

нетом або сторонньою допомогою під час виконання контрольних завдань. Тому, згідно з отриманим досвідом дистанційного навчання, можна простежити, що успішність студентів під час дистанційної освіти покращилась. Дистанційна форма навчання потребує наявності мотивації у студентів. Викладач повинен володіти певним набором засобів до підвищення мотивації у студентів: використання тренінгів, вікторин, сучасних методів викладання, наочних матеріалів, наявність позитивної та дружньої атмосфери під час відеоконференції. До недоліків дистанційного навчання також можна віднести проблеми з мережею Інтернет або з електропостачанням. Із цією проблемою найчастіше стикаються студенти, які проживають у селах.

З метою визначення рівня задоволеності студентів дистанційною освітою було проведено опитування студентів (200 респондентів) Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

У результаті проведення аналізу відповідей студентів щодо задоволеності впровадження дистанційної освіти можна побачити, що 63% респондентів задоволені, 20% частково задоволені, 11% незадоволені та 6% не змогли дати відповідь на запитання (рис. 1). Високий відсоток позитивного ставлення до дистанційної освіти зумовлений декількома чинниками:

1) можливість студентів відвідувати заняття онлайн в будь-якому зручному та комфортному для них місці. Навчання онлайн особливо задовольнило студентів дуальної й індивідуальної форм навчання та студентів, які проживають в інших містах або селах;

2) онлайн-заняття є новою формою навчання, викликають зацікавленість у студентів, що підвищує їхню мотивацію;

3) економія часу, зручний графік навчання.

Незадоволеність студентів дистанційним навчанням спричинена браком живого спілкування з однокурсниками; однотипністю проведення занять, втратою згодом бажання до навчання; відсутністю технічних засобів; проведенням багато часу перед комп'ютером.

**Висновки і пропозиції.** Отже, варто зробити висновок, що організація дистанційного навчання середніх студентів, які перебувають на карантинному обмеженні, із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій починається із планування та створення електронної освітнього середовища, що включає в себе всі необхідні компоненти, об'єднані в систему з наявними та рекомендованими Міністерством освіти. У процесі дослідження виявлено, що більшість студентів задоволені змішаною формою навчання, яка позитивно впливає на результати навчання. Проблема впровадження змішаної форми навчання потребує значної уваги та подальшого дослідження, що дозволить уникнути труднощів в організації та проведенні дистанційного навчання студентів у разі необхідності в майбутньому.

#### Список використаної літератури:

1. Досвід використання змішаного навчання на заняттях з англійської мови в закладах вищої педагогічної освіти / О. Безлюдний. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 72. № 5. С 86–99.
2. Кондакова М. Смешанное обучение : ведущие образовательные технологии современно-

- сти. *Вестник образования*. 2013. № 9 (2759). С. 54–64.
3. Куркай Н. Ефективність змішаного навчання під час навчання іноземної мови в умовах сучасної освіти. *Молодий вчений*. 2015. № 5. С. 488–491.
  4. Лук'яненко В. Досвід упровадження дистанційного навчання для організації самостійної роботи студентів з англійської мови. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2014. Вип. 2. С. 70–75.
  5. Носкова М., Шуплат А. Впровадження елементів змішаного навчання у процесі навчання англійської мови у закладі загальної середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах*. 2018. № 61. Т. 1. С. 90–94
  6. Полат Е. Теория и практика дистанционного обучения : учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. Москва : Академия, 2004. 416 с.

**Koval O., Lashchenko M. Implementation of blended learning in foreign language teaching**

*The article is devoted to blended learning technology. The concept and features of a mixed form of education are considered. Blended learning allows teachers to use the experience of traditional learning and supplement it with modern interactive methods. The mechanism for implementing the blended learning concept involves creating a comfortable educational environment for students. Scientific and technological progress has turned digital technology into an effective learning tool. Innovative technologies have dramatically changed the capabilities of foreign language teachers in modern society. Teachers have unlimited opportunities to use information and communication technologies in the learning process. The substantiation of the relevance of using different learning platforms for online classes is given. Features of the educational process organization with use of distance educational technologies are considered. It was found that distance learning can be used not only as a compulsory measure in quarantine, but also as a means of modernizing the education system. The disadvantages and advantages of distance education are highlighted.*

*The article also presents the study results on the level of students' satisfaction with distance education. In particular, attention is focused on the students' independent work during the blended form of education. Particular attention is paid to the role of the teacher in the distance learning process. It is noted that the teacher must rethink their role in the learning process, select appropriate methods and tools for online learning, motivate students to effective learning of new material. Blended learning is a purposeful process of acquiring knowledge, skills and abilities in the classroom and extracurricular educational activities of the subjects of the educational process based on the introduction and complementarity of traditional, electronic, distance and mobile learning technologies with student self-control over time, place and learning pace.*

**Key words:** *blended learning, distance learning, innovative technologies, learning platforms, independent work.*